

## TYSK OCH SVENSK SOCIALPOLITIK — EN JÄMFÖRELSE

Av adjunkt GEORG WIESHOLLER

*Man hade väntat sig, att Sverige och den svenska socialpolitiken skulle bli häftigt omdebatterad i den västtyska valrörelsen i höstas. Nu blev det inte så, och adjunkt Georg Wiesholler visar i denna artikel varför. En närmare granskning av såväl de tyska socialdemokraterna som de kristliga demokraterna gav nämligen vid handen, att den svenska välfärdsstaten är en väl uppreklamerad myt. I jämförelse med Västtyskland kan man i Sverige knappast tala om social- utan snarare om försörjningspolitik. Tyskarna hade inget att lära och artikelförfattaren rekommenderar i stället de svenska socialdemokraterna att lära av Västtyskland hur en i ordets egentliga mening konstruktiv socialpolitik skall utformas.*

Statsminister Erlander orerade käckt vid de tyska socialdemokraternas partidag i Karlsruhe på hö-

ten 1964 om den svenska välfärdsstaten.

De tyska socialdemokraterna föll tydligen för hans charm — i alla fall försökte de övertyga de tyska väljarna om att vi här uppe i Norden lever i ett slags paradiskt tillstånd. Deras stridsrop till förbundsvalen blev också: Schaut nach dem Norden. Nästan hela den bayerska lantdagsfraktionen vallfärdade hit. Chefredaktören för den socialdemokratiska presstjänsten, Günther Markscheffel, skrev en broschyr som uteslutande behandlade den svenska välfärdsstaten.

De tyska konservativa partierna företog sig nu att noga granska Sveriges ekonomiska och sociala tillstånd. Denna granskning utföll till Sveriges nackdel. En tidning, Sulzbacher Zeitung, skrev (14/8 1965) för att ta ett exempel: »Diese Verhältnisse sind für die Bundesrepublik unzumutbar.» De tyska socialdemokraterna strök sedan också en och en halv månad före valet den svenska välfärdsstaten från sin valagitation. I det här fallet kan hänvisas till Göran Byttners kommentar vid valvakan. Men

han nämnde aldrig varför Sverige försvann som slagträ.

#### Ej generella förmåner

Den tyska socialpolitiken bygger på subsidiaritetsprincipen, d. v. s. de sociala förmånerna är inte generella. Endast de som behöver dessa får njuta av dem, i stället desto rikligare. Tyngdpunkten i tryggheten ligger på socialförsäkringarna. Dessa, tillsammans med sociala bidrag, utgör i dag den viktigaste trygghetsgarantin mot arbetslivets växlingar såsom sjukdom, olycksfall i arbete, yrkessjukdom, arbetsoförmåga, barnsörd och arbetslöshet.

De sociala utgifterna har i Tyskland sedan 1950 fyrdubblats, d. v. s. från 12,1 till 48 milliarder DM. De sociala förmånerna är indexreglerade. Inom parentes sagt, har denna indexreglering föreslagits i riksdagen av Knut Senander (k), men inte rönt bifall från socialdemokratiskt håll.

Utgifter för sociala förmåner i % av BNP (1965) i några länder.

Tyskland	20
Storbritannien	11,2
Frankrike	17,9
Italien	14,2
Sverige	9,8
USA	5,7

Som vi ser, ligger Sverige mycket långt ner på skalan. Att USA ligger längre ned, hänger ihop med att det är ett lågskatteländ, vilket man inte kan säga om Sverige precis.

Genomsnittliga skatter i % av BNP i de skand. länderna och Tyskland.

Danmark	24
Norge	26,8
Sverige	30,0
Tyskland	23,5

Därtill kommer också, vilket har en stor negativ inverkan på de sociala förmånerna, att levnadskostnaderna har stigit mycket hos oss.

Levnadskostnadernas prisindex i % från 1950—64.

Danmark	70
Sverige	78
Norge	82
Tyskland	34

Den svenska socialpolitiken är i ordets verkliga mening ingen socialpolitik, utan snarare en *försörjningspolitik*, och försörjda blir de grupper i samhället som ger utdelning i form av mandat. Socialpolitiken användes också till att omfördela inkomsterna, vilket ju borde vara en uppgift för arbetsmarknadsparterna.

#### Sjukförsäkring och folkpension

I Tyskland är all läkarvård fri. Läkaren skickar sin räkning till sjukkassan; patienten behöver således aldrig förskottera pengar. I Sverige får vi endast 2/3 av den fastställda taxan. Knappast någon läkare håller sig till den. Ett konkret fall: Läkaren tog 65:— kr, men patienten fick endast 2/3 av 36:— kr tillbaka. All medicin är fri i Tyskland, liksom glasögon, bräckband, medicinska bad, prote-

ser, hålfotsinlägg, massage, röntgen m. m. Även tandläkarkostnader och tandersättning får man gratis. Pensionärer har samma förmåner i obegränsad tid.

Den tyske arbetaren erhåller vid sjukdom full lön under de första 6 veckorna. Efter 6 veckor får han i obegränsad tid 65 till 75 % — beroende av barnantalet — av sin nettolön. Karensdagar existerar inte. Om hustrun är sjuk utbetalas hushållspengar — storleken är beroende av barnantalet — för att familjefadern skall ha råd att anställa hjälp.

Pensionsåldern är i Tyskland för alla medborgare 65 år. Varje pensionär (Rentner) får 60 till 65 % av sin genomsnittsförtjänst — ett mål som i Sverige nås först 1981. Här är det f. n. 23 % för en ensamstående och 36 % för makar. Om makar inte har fyllt 60 år, får även hon pension i Tyskland. Pensionen är anpassad till löneutvecklingen. Den steg, t. ex. från 1957 till idag med 57 %. Pensionen är skattefri.

#### Familjepolitiken

Enligt socialstyrelsens levnads-kostnadsundersökning 1952 uppgick utgifterna för ett barn till 3.100 kr per år. Om vi därtill lägger levnadskostnadernas ökning sedan 1952, omsättningsskatten — som framförallt drabbar barnrikefamiljerna — de höga bostadskostnaderna och de höga kostnaderna för läkare och medicin, då förstår man att det är dyrt att ha barn.

Inte att undra på att nativiteten är så låg som den är. En familjeplanerare har helt enkelt inte råd att ha flera barn.

I Tyskland är medicin- och läkarkostnaderna fria för barn. En kvinna får vid barnsbörd 600 DM. Dessutom har man barnavdrag. Man är helt skattefri om man har ett barn vid en månadslön av 699 kronor  
två barn vid en månadslön av 871 kronor  
tre barn vid en månadslön av 1 066 kronor  
fyra barn vid en månadslön av 1 261 kronor  
fem barn vid en månadslön av 1 456 kronor

Inom parentes sagt är det i runt tal 10 miljoner tyskar som inte betalar skatt. Därtill kommer:

höga sparpremier,  
bostadsbidrag,  
nedsättning av biljettpriserna vid de offentliga kommunikationsmedlen,  
billiga byggnadslån, för en familj med fem barn 30.000 DM till 1 % ränta. Vidare 52:— kr per månad i utbildningsbidrag för varje barn mellan 15 och 27 år, hos oss 40 kr mellan 16 och 18 år. Dessutom finns det stora möjligheter till husmodersrekreation — några sociala bidrag till rekreation för de svenska husmödrarna finns knappast. År 1952 tillkom en lag enligt vilken staten och landstingen skulle bidra med kostnaderna till den sociala hemhjälpinstitutionen. Det

var många, som då med darrande röst talade sig varma för de stackars husmödrarna, som nu äntligen skulle få en välförtjänt semester. Många sociala förmåner kan dessutom av husmödrarna aldrig tas ut, eftersom de inte kan få någon hjälp hemma. Men redan 1958 drog landstinget in sitt understöd och 1960 staten? Varför? Det är så käckt att gå in för sociala reformer, man är så progressiv, men sedan avvecklar man det hela med tystnad. Hur är det med husmoderssemestern? Med förlov sagt, en stor bluff, eftersom det idag finns ganska få människor som har en beskattningsbar inkomst som ligger under 5.700 kr. Inflationen löser tydligen alla sociala problem.

#### Barnbidragen

Till alla dessa förmåner kommer i Tyskland även barnbidragen. De är graderade. För det första barnet får man ingenting. För det andra 34, det tredje 65, det fjärde 78 och för det femte och följande 91 kronor.

Jämför man barnbidragen i Sverige med de i Tyskland och dess-

utom de lägre skatterna där, så ställer det sig bättre för en familj med ett eller två barn i Sverige. Men redan från och med det tredje barnet är det bättre i Tyskland. Vid fjärde barnet utgör differensen redan 74 kr i månaden och vid det femte 144, vid det sjätte 200 kr och vid det sjunde 285 kronor.

Här syns det tydligt, att den svenska socialpolitiken inte är någon socialpolitik. Just de som behöver hjälp, får ingen. Det finns i Sverige enligt 1960 års folkräkning 404.776 familjer med ett barn, 319.325 med två, 110.067 med tre och 48.077 med fyra barn och fler. Det är en alldeles för liten grupp för herr Sträng att ta hänsyn till.

Man kunde sedan fortsätta med alla de brister som det svenska samhället har att uppvisa. Det är icke nödvändigt, de är för väl kända. Förhållandena i Sverige ger ingen anledning till skryt utomlands. Den svenska välfärdsstaten är en illusion. Jag hoppas att socialdemokraterna snart får tillfälle att besinna sin ursprungliga kallelse och jag rekommenderar dem »nach dem Süden zu schauen».